

razgovor

GORAZD KOVAČIČ ASISTENT NA ODSJEKU ZA SOCIOLOGIJU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Blokada je strašan otrov za hrvatsko-slovenske odnose

Bojim se da ni na jednoj ni na drugoj strani nema spremnosti za pragmatizam jer su i jedna i druga javnost toliko otrovane, toliko mobilizirane i izmanipulirane da političari nisu u stanju napraviti jedan korak unazad i postići neki kompromis. Stoga je nužan vanjski pritisak

Pahor odvlači i pozornost birača

Postoje li neki drugi, »tajni« razlozi za slovensku blokadu hrvatskih pregovora, osim »javnog«, graničnog pitanja?
– Vidim dva racionalna motiva predsjednika slovenske Vlade za ovaj potez. Jedan je da se sukob toliko zaoštri kako bi se međunarodna javnost počela njime baviti i možda pritisnula obje strane da dođu do nekog zaključka, a drugi je odvlačenje pozornosti birača u razdoblju koje je vrlo teško, zbog recesije u prvom redu. Dakle, manipuliranje vanjskom politikom zbog unutarnje politike.

Onako kako razumijem kontekst, Vlada bi mogla izdržati u blokadi još nekoliko mjeseci, a onda bi situacija postala vrlo teška, vrlo šarmatna za nas – Gorazd Kovačič

„ Ne znam da li naša Vlada

© ALLUREN

ima u vidu sve kombinacije, sve mogućnosti, da li računa da će EU odlučno nastupiti i ponuditi neko rješenje ili jednostavno nije dobro »šahovski« promislila – što nakon tri poteza. Još nekoliko mjeseci možemo se praviti »Englezi«, ali nakon toga bit će to sve teže i teže. Ako nam je dugoročni interes da održimo prijateljstvo i povjerenje između dviju država, dviju nacija, dva stanovništva, put dugotrajne blokade je strašan otrov.

ce Europskog parlamenta, tako da politički život u Europskoj uniji čine pokušaji nacionalnih vlada da lobiraju i blokiraju one odluke centralne birokracije koje su protivne njihovom nacionalnom interesu. Slažemo se da je riječ o porazu europske ideje, a postavit će se i predesad za buduća širenja, pa će Hrvatska na is-

Razgovarala Vesna ROLLER

Na ovoj sedmici okruglom stolu o hrvatsko-slovenskim odnosima, što su ga organizirali Centar za mirovne studije iz Zagreba i Mirovni institut iz Ljubljane, od istupa troje slovenskih gostiju najviše polemike izazvao je onaj Gorazda Kovačiča, asistenta na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani. Kovačič je, naime, kazao da bi se rješenje aktualnog spora moglo pronaći ako Hrvatska ratificira sporazum Drnovšek – Račan, da je slovenski vitalni interes izlaz na otvoreno more te da ni jedna slovenska vlada, čak, našalio se, i ona koju bi on vodio, od toga ne bi odustala.

Pragmatizam i vanjski pritisak

Iznoseći »teoretske« opcije za moguću izlaz iz hrvatsko-slovenske slijepe ulice, Kovačič je iznio uvjerenje kako bi najefikasnija bila kombinacija »pragmatizma i vanjskog pritiska«. Na početku razgovora zamolili smo ga da nam ovu ideju detaljnije objasni.

– Problem koji sada vidim, ne samo u posljednjim tjednima, nego svih 17-18 godina, izuzevši konstruktivno razdoblje koje je dovelo do sporazuma Drnovšek – Račan, jest u

tome što između Slovenije i Hrvatske ne postoji konstruktivan politički proces, politička komunikacija. Mislim da bismo stoga iz toga mogli izaci kada bi sukob pristupili na pragmatičan način, što znači da jedna i druga strana prizna kako druga strana ima neke stvarne interese. Kada bismo uspjeli prijeći s emocionalnog nacionalizma na pragmatičan nacionalizam, onda bismo vidjeli koji su interesi i jedne i druge zemlje bitni, vitalni, strateški, a koji nisu, koji su oni interesi s kojima se može trgovati.

No, bojim se da ni na jednoj ni na drugoj strani nema spremnosti za pragmatizam jer su i jedna i druga javnost toliko otrovane, toliko mobilizirane i izmanipulirane tim pitanjem da političari nisu u stanju napraviti jedan korak unazad i postići neki kompromis.

Stoga je vanjski pritisak nužan faktor, i to pritisak neke »velike sile« koja u tom dijelu Europe ima veliki interes. Vjerojatno bi ta snaga, koja bi bila zainteresirana da pomogne riješiti ovaj problem, mogla biti Europska unija.

Da li ovakvo rješenje nudi aktualna ponuda Europske komisije o posredovanju. Je li to dobar prijedlog?

– Vjerojatno još ne jer, koliko se zasad može vidjeti, to je dobrovoljna ponuda, a Hrvatska i Slovenija odlučuju da

li će je prihvatiti. Ni Slovenija ni Hrvatska neće je prihvatiti jer nemaju povjerenja ni u suprotnu stranu, pregovaračkog partnera, ni u dobre namjere treće strane za koju se boje da će biti pristrana.

Hrvatska se još nije izjasnila o europskoj ponudi... Zašto ste sigurni da je neće prihvatiti?

– Dok to nije postavljeno kao ultimatum Sloveniji i Hrvatskoj, kao obveza, do tada smo još uvijek u situaciji u kojoj obje strane pokušavaju zloupotrijebiti takvu inicijativu za kontinuitet blokade spora.

Prisila bolja od »predaje«? Kakav bi taj ultimatum trebao biti, ima li EU na raspolaganju mehanizam prisile?

– Pa mir u Bosni i Hercegovini sklopljen je u Daytonu gdje su velike sile jednostavno kazale »morate tu sjediti dok ne postignete neki sporazum«.

No, nije li takva prisila neprihvatljiva za političke elite na obje strane, ne bi li to bilo ponižavajuće, posebice za Sloveniju koja je članica EU?

– Pitanje je da li bi za jednu i drugu stranu bilo teže prihvatiti činjenicu da smo bili prisiljeni na neki zaključak ovog sukoba ili bi teže bilo priznati da smo dobrovoljno »predali« neki naš nacionalni teritorij.

Vi mislite da bi prva varijanta bila lakša, da bi bilo lakše prihvatiti da su nas prisilili?

– Da. Mislim da su političari pokušali skinuti ovaj problem s dnevnog reda pomoću ideje da se ide na neki međunarodni sud ili arbitražu kako bi se oni rasteretili odgovornosti za kompromis do kojeg, naravno, mora doći. Dok je taj proces dogovaranja o okviru, o predmetu arbitraže ili sudjenja, o načelima, dok je on predmet političkog mani-

Kopnena granica je samo »roba« za trgovinu

Mislim da je glavni problem granica na moru i tu Slovenija ima strateški interes da dođe do otvorenog mora, a Hrvatska ima interes da održi morskou granicu s Italijom zbog nasljedstva dogovora o granici između Jugoslavije i Italije. Rješenje koje kombinira ta dva vitalna interesa na moru je onaj koridor iz sporazuma Drnovšek – Račan. Što se tiče kopnene granice, to su samo detalji, »roba« za trgovinu.

puriranja jedne i druge vlade, vidimo da su svi pokušaji samo novi elementi blokade, a ne elementi izlaska iz nje.

Zamrzavanje nije rješenje

No, tu ipak postoji i čimbenik vremena... Hrvatska je imala ambicije da u nekom kraćem roku, do 2012, uđe u Uniju, što je sada došlo u pitanje. Može li slovenska politička elita, nakon svega, pristati na to da se granični spor odvoji od hrvatskih pregovora s EU, da se spor zamrzne ili odgodi? Može li to učiniti, a da kod kuće ne ispadne »luzerska«?

– Mislim da bi političari slovenskoj javnosti mogli interpretirati da su spasili obraz, da se sponašali odgovorno, da ništa nije izgubljeno i slično, ali, ako pogledamo s distance, mislim da bi odgađanje rješenja predstavljalo kontinuitet priče u kojoj smo već 17 godina.

Svako zamrzavanje ovog sukoba znači da on ostaje neriješen, čak i na više od deset godina, vjerojatno toliko dugo dok će postojati sadašnji poređak u Europi. No, kad bi se dogodilo da se Europska unija raspadne i da dođe do nekih turbulencija, onda bi nam vjerojatno bilo žao da smo ovo pitanje ostavili otvorenim jer

Unija je veliki trošak

Je li se u Sloveniji o ulasku u EU raspravljalo »hladne« glave?

– Cijela kampanja za ulazak u Uniju vrtila se oko civilizacijskog statusa, što je posve bez veze. Europska unija je velik trošak, veliko ograničenje zakonodavne moći države, a na drugoj strani može biti velika prilika za crpljenje sredstava iz EU fondova, ali morate imati vrlo sposobnu birokraciju na svim razinama – od nacionalne do regionalne i općinske

TA U LJUBLJANI

Otrov za odnose

EU bez postnacionalnog modela

Politička konstelacija u EU još je uvijek strukturirana oko nacionalnih država koje su manje suverene, ali još uvijek je suverenost nešto što je važno, što ima utjecaj na stvarni život ljudi. Kad bi EU mogla proizvesti neki postnacionalni model, onda bi se, recimo, riješio problem Rroma kao sveeuropskog naroda koji nema svoj teritorij. Sve što se zbiva na području bivše Jugoslavije dokaz je da je poražena ambicija Unije da osigura alternativni, postnacionalni model organizacije političkog života na kontinentu.

ti način rješavati granična pitanja sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom... Ne otvara li se time Pandorina kutija?

– To znači da bi u preventivne svrhe EU trebala primiti sve države nekadašnje Jugoslavije, plus Albaniju, samo da se još jednom ne otvori neki takav sukob koji je nerješiv.

Skupa schengenska granica

Ali EU cijelo vrijeme promovira individualan pristup temeljem individualnih zasluga i napredovanja. Hrvatska je jako odmakla, druge države su puno dalje... Pa ne bi li time nastala još gora zavrzlama?

– Ne, ne bi to bio prvi takav primjer. Rumunjska i Bugarska dobile su dosta koncesija, nisu ispunile sve uvjete, ali su bile primljene po nekoj geopolitičkoj logici. Tako bi se moglo »pritisnuti« Srbiju da krene, kako se to kaže, na europski put. Pa pogledajte apsurd da je Slovenija morala voditi strogu financijsku politiku kako bi ispunila uvjete za uvođenje eura, a Crna Gora koristi euro samo tako, bez dogovora s ikim, i to se tolerira!

To znači da je Europska unija u stanju upotrebljavati različite standarde za različite države, za različite situacije. Stoga, ako će slovenska blokada hrvatskog ulaska u EU dugo trajati, možda će Europska unija primijeniti pragmatično rješenje da na brzinu primi cijeli zapadni Balkan.

U Hrvatskoj bi se to doživjelo kao poraz, razočaranje bi bilo golemo...

– Da li se u Hrvatskoj zna koliki će biti troškovi održavanja schengenske granice? Hrvatska ima jednu od najdužih granica u Europi u odnosu na broj stanovnika i veličinu države, to je jako skupo. Hrvatski ima financijski interes da u schengenski režim uđe zajedno s Bosnom i Hercegovinom.

Situacija bi mogla postati vrlo sramotna za Sloveniju

Vi Hrvatskoj preporučujete da pričekate zemlje u regiji i ude u EU zajedno s njima?

– Mislim da bi bilo dobro da sve te države, na području do Turske, uđu u zajednički ekonomski prostor, a pitanja prestiža nisu bitna. Jednom kad ste u EU vidite da imate posla sa sasvim drugim problemima, ne s prestižom, pomutite tova kako se dogovoriti s

Europskom komisijom za neke popuste oko mastrichtskih kriterija u doba recesije. To su ozbiljna pitanja, a ne tko je bio prvi, tko drugi, tko treći...

Od članstva u Europskoj uniji ne treba očekivati neki prestižan status.

Mislite li da će vaša Vlada ustrajati u blokadi?

– Onako kako razumijem kontekst, ona bi mogla izdržati u blokadi još nekoliko mjeseci, a onda bi situacija postala vrlo teška, vrlo sramotna za nas. Ne znam da li naša Vlada ima u vidu sve kombinacije, sve mogućnosti, da li računa da će EU odlučno nastupiti i ponuditi neko rješenje ili jednostavno nije dobro »šahovski« promislila – što nakon tri poteza. Još nekoliko mjeseci možemo se praviti »Englezi«, ali nakon toga bit će to sve teže i teže.

Ako nam je dugoročni interes da održimo prijateljstvo i povjerenje između dviju država, dviju nacija, dva stanovništva, put dugotrajne blokade je strašan otrov.

” Problem koji sada vidim, ne samo u posljednjim tjednima, nego svih 17-18 godina, izuzevši konstruktivno razdoblje koje je dovelo do sporazuma Drnovšek – Račan, jest u tome što između Slovenije i Hrvatske ne postoji konstruktivan politički proces, politička komunikacija. Mislim da bismo stoga iz toga mogli izaći kada bi sukobu pristupili na pragmatičan način, što znači da jedna i druga strana prizna kako druga strana ima neke stvarne interese.

” Pitanje je da li bi za jednu i drugu stranu bilo teže prihvatiti činjenicu da smo bili prisiljeni na neki zaključak ovog sukoba ili bi teže bilo priznati da smo dobrovoljno »predali« neki naš nacionalni teritorij.

